

DODATEK TYGODNIOWY

do Gazety Lwowskiej.

Prenumerata na „Dodatek Tygodniowy“ osobno wynosi rocznie: w miejscu 4 zł., z przesyłką pocztową 5 zł. wal. austr.

N° 40.

Dnia 3. Października 1868.

Lustracya Województwa Ruskiego, Ziemi Lwowskiej.

(Ciąg dalszy. — Ob. nr. 39.)

Starostwo Lwowskie.

Possesorem tego Starostwa Wielmożny Jmć. Pan Eustachy Potocki, Generał artylleryi Wielkiego Xięstwa litewskiego, miejsca tutejszego, urzędowski i tłumacki Starosta, za przywilejem Króla Jmci Augusta Trzeciego, *de data* w Warszawie *die nona Octobris 1762, post liberam resignationem Ducis Radziwiłł, Palatini Vilmensis*, sobie łaskawie konferowanym; którego przywileju *sigilla sub die decima nona Octobris Millesimo, Septingentesimo, Sexagesimo, Secundo anno*, z akt metryki koronnej wyjęta, do akt grodzkich lwowskich *feria secunda ante festum Sanctorum Simonis et Judæ Apostolorum, anno Domini Millesimo, Septingentesimo, Sexagesimo, Secundo*, do oblaty podana.

In virtute præmissorum intromissya do tegoż Starostwa z juryzdykcyą podzamecką i Zamkami, wysokim i niskim, także wsiami Żyrawką i Sołomką wzięta, i przed aktami temiż grodzkiemi lwowskimi *feria secunda ante festum Sanctorum Simonis et Judæ Apostolorum anno eodem* zeznana i zapisana.

Od tegoż Wielmożnego Starosty produkowano Lustracyą *anno Millesimo Quingentesimo Septuagesimo* czyli Rewizyą generalną Starostwa lwowskiego, tak na fundamencie konstytucyi roku Tysiącznego Pięćsetnego Sześćdziesiątego Dziewiątego z lustrowania dóbr królewskich i Rzeczypospolitej wypadłej, i za osobnym mandatem Króla Jmci Zygmunta Augusta *de data* w Warszawie *de vigesima nona Novembris* roku Tysiącznego Pięćsetnego Siedmdziesiątego, względem zachodzących trudności około wykładów starych przywilejów, między Rajcami lwowskimi a Starostą lwowskim, *item* odebrania liczby ze wszystkich pożytków i dochodów Miasta, *item* o rozeznaniu różnicy między Starostą lwowskim a Trzebińskim dzierżawcą Lisiatyckim, około starostwa sieciechowskiego, *item* około ról wójtowskich w Sokólnikach, *item* względem łanu szpitalnego tamże w Sokólnikach, *item* względem wsiów i gruntów Starostwa lwowskiego, do innych dzierżaw poodbieranych, wypadłym, nastąpioną.

Wspomnionej tedy Lustracyi prowentą z Miasta Lwowa i Przedmieść, jako to: Od rzeźników miejskich i przedmiejskich z sułek. *Secundo*: Od sukienników, piekarzów, szewców. *Tertio*: Z cegielni lwowskiej. *Quarto*: Z szynków gorzałki, i kotłów miejskich. *Quinto*: Targowe, spaśne i myto. *Sexto*: Młyn piekarski, z którego trzecia miara Miastu i juryzdykcyi miejskiej przez Króla Zygmunta III. *anno Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Quarto* darowana. *Septimo*: O tłumacza, którego Starosta obierać i ustanawiać a Mieszczanie tylko prezentować mają. *Octavo*: Od żydów na Podzameczu i juryzdykcyi starościńskiej Przedmieścia krakowskiego osiadłych. *Nono*: Od piwa przywoźnego Starościę należące, przyznane, rezolwane i zalikwidowane. *Decimo*: Względem czynszu z łanów miejskich, wyrażając, że z pokazanych przywilejów. *Undecimo*: *Vladislai Ducis Opoliensis, Tenutarii Russiæ, Millesimo Trecentesimo Septuagesimi Secundo, sub dotationem centum mansorum franconicorum, jure theutonico Civitati collatorum, incipiendo a fronte murorum ad Połtew et montem Stephanini, in quo exempti sunt decem mansi liberi absque censu, et hoc, ut ex illis aliis omnibus censum et onera ferant, et census duodecem grossorum Pragensium institutus.* *Item* że tego przywileju nastąpiła confirmacya od Władysława Króla *anno Millesimo Trecentesimo Octuagesimo Septimo.* *Item* że z przywileju Kazimierza Króla, sukcesora Książęcia opolskiego, *de anno Millesimo Trecentesimo Sexagesimo Octavo*, którym nadaje Miastu prawo magdeburskie, i przyłącza łanów siedmdziesiąt frankońskich z nakazaniem z nich czynszu po groszy dwadzieścia cztery i dziesięciny Królowi, oraz Biłohoszcz na pastwiska

wyznacza. Ale ten przywilej i siedmdziesiąt łanów weszły w późniejszy przywilej Władysława Książęcia opolskiego, i confirmacyą Króla Władysława; a lubo natenczas Mieszczanie pokazali list stary Jakuba Arcy-Biskupa halickiego *de anno Millesimo Trecentesimo Nongesimo Secundo*, wyrażający, jakoby z czynszu dwanaście groszy *latorum Pragensium*, przez Kazimierza Króla zapisanego, sześć groszy onym darował, a sześć groszy na dziesięcinę zostawił; ale temu listowi Jaśnie Wielmożny Jmć. Książdz Arcy-Biskup lwowski, przytomny tej rewizorskiej Lustracyi, przeczył i produkował późniejszy przywilej *anno 1426 Vladislai Regis, quo liquet, quod Nobiles et Terrigenæ Leopolienses quam Belzenses, tum Civitatum incolæ præaggravabantur exactione ex singulis mansis duodecem grossorum pro Archi-Episcopalibus, vulgo* za biskupszczyznę. *Et eodem privilegio decreta sultio* biskupszczyzny *per sex grossos latos, exceptis colonis Leopoliensibus, qui ad duodecem grossos adstricti, resolutumque per Lustratores*, że te dekreta i listy nie do czynszów królewskich albo starościńskich, ale do biskupich ściągają się, i nakazano po groszy dwadzieścia cztery z łanu dawać, *et effectus exactionis ad resolutionem Regiæ Majestatis relictus.* *Item* w tej Lustracyi w zachodzących sporkach między Starostą a Miastem o juryzdykcyą *Capitanei in Cives*, o elekcyą Burmistrza i Rajców, o jurament Rajców Starościę, o klucze, o błędne bydło, o przemyty, o góry za Zamkiem do Starosty należące, a przez Miasto uzurpowane, w których kamień łamią, rezolucye nastąpiły. *Item* o role i grónta *ultra centum laneos*, determinacye swoje mających od góry Stephanini do rzeki Połtew i Łanu, do kościoła Panny Maryi należącego, trzymane. *Item* o wsie Zubrze i Siechów, przez Rajców kupne.

Item opisanie łanów miejskich, których ze wszystkich przywilejów tylko sto bydź się pokazuje, i na tych wsie: Kulparków miejski, łany szpitalne; wieś Biłohoszcz na łanach na wygon dla pospolitej wygody zostawionych, także miejska, osadzona; wieś Kleparów radziecka; wieś Hołowsko mniejsze, wieś Hołowsko większe, radzieckie obie; wieś Zamerstynów, miejska, osiadły, i tu determinacya łanów uczyniona; pastwisko zaś Błot czyli Błonia, wspólne tak Miastu jako i juryzdykcyi starościńskiej, wolne bydź powinno. A na tem Błoniu Urząd miejski wieś Wolice osadził, osuszyszy błoto tak po tamtej stronie Połtwie, odjąwszy pastwisko wspólne zamkowym i pospółstwu, jako po tej stronie na własnym gruncie, ku Zamku należącym.

Item opisanie góry Stephanii, z pod której zaczynają się łany miejskie. Także opisanie innych wszystkich gór starościńskich.

Item opisanie *vastitatum et deductionis earum*; także lasów i żerowszczyzny, z nich Starostom należące.

Item rezolucyą względem czynszu z obszarów *et ab extremis* *tatibus.*

Item *ratione census suburbani.* *Item* odwrócenie przez Miasto rzeki Połtwie z starego rzeczyska na nowe.

Item względem wsi Brzuchowicy królewskiej, na dąbrowie *ultra excrescentias vastitates ac silvam* Krzywy las osadzonej, przedtem *per privilegia regia* dysponowanej, a przez Mieszczan przywłaszczonej.

Item względem czynszu, z bogatych kramów i żelaznych Starostom dawać nakazanego. *Item* o czynsz, z łązni starościńskiej należący. O juryzdykcyą nał tą łąźnią, *Capitaneis* przyznana. *Item* względem wsi Gulberka zastawnego. *Item* wsiów Łuczany, Belszów,

Chodorówki, przedanych. *Item* względem wsi Malechowa, zastawnej. *Item* względem kamienic, dworków *jure caduco* przywłaszczonych, *Regiæ Majestati* należących. *Item* względem przywłaszczonych i pokupionych gruntów na jurydyceki starościńskiej, i niepłacenia czynszu. *Item* o płacenie czynszu od żydów przedmiejskich po złotych 30 Starości. *Item ratione abusus privilegiorum ad centum laneos pro reformatione et augmentatione Civitatis, et structuræ murorum, ac ferendis Civitatis oneribus, ex quo omnes proventus sunt publici et onera*, a oni tylko szarwarkami koło Miasta i murów robią, *proventus publicos in privatam, non autem in munitionem et reformationem Civitatis supprimunt, ad distinctionem Regiæ Majestatis delati*. Po zakonotowanych zaś prawach i pretensjach z Miastem, Rewizya wsiów i gruntów Starostwa lwowskiego, jako to: części w Łozinie, lasu Harapi, wsi Jaśniszcz, wsi Pusta Rokietnica, uroczyska Tyczej, stawu sieciechowskiego, tudzież dierżawy drohowizkiej, Weryni, Szczerca, Demnej. *Item* wsiów Smerekowa i Błyszczywód, Starostwa lwowskiego, a Turynki, za osobnym dożywotnim przywilejem od tegoż Starostwa oderwane; i w possessyi starostwa żółkiewskiego będącej, która *ex deductionibus* wyraża, byź na gróntach smerekowskich i błyszczywodzkiej osadzoną, uczynioną, i granice opisane, i używanie lasu Wików zwanego, wyrażone. Nadto ordynacya w robotach wsiom: Dobrzanom, Kuraczenowu, ³⁾ Łukanom, Dmytrowicom, Demni, Popielanom, Brodom, Uroczowu, ⁴⁾ Sokolnikom, przedmieściom szczerzeckim, Piaski i Łany zwanym, Ostrowu, Dmytrzu *alias* Michończycem przepisana; naostatek Zamki, dólny i górny, opisane. *Item* wsie, w summach starych zawiedzione.

2do. Lustracyą, czyli excerpt z akt grodzkich lwowskich *feria quinta post Dominicam Exaudi proxima anno Domini 1639* Lustracyi *anni 1628*, z której *referendo se ad Lustrationem anni 1616* prowent wszytek, jako idzie z Miasta z różnych kupców i rzemieślników: sukienników, kramarzów, piekarzów, rzeźników, z jatek ormiańskich szewców, z domów na Przedmieściu krakowskim, garbarzów, z łaźni ormiańskiej, z domów, dworków różnych osób, także i kotłów gorzałczanych przychodzący, zaliwidowany. Także też krawcy, szewcy, ślusarze, garbarze, safiannicy, ślusarze, snycerze, konwisarze, złotnicy, kowale, kołodzieje, gancarze, rymarze, mularze, rybiarze, balwierze, rzeźnicy, kurdybanicy, piekarze, kotlarze, miecznicy, szychterze, bednarze, płóciennicy, tokarze, tkacze, szmuklerze, kuśnierze, powroźnicy, szklarze, w Mieście na Przedmieściach, krakowskim i halickim, tudzież dworkach szlacheckich mieszkający, inkludowani do tegoż prowentu.

W teje Lustracyi adnotowana protestacya W. Starosty lwowskiego przeciw Mieszczanom i Magistratowi, że *præpediendo proventum Cast. privilegia ad malam informationem obtinent*; także przez budowanie corocznie prywatnych młynów, *præjudicium* prowentom starościńskim, z młynów należącym, *inferunt*, i też młyny *per aversionem et tendentiam aquæ* osuszają, i inni na wzór ich po jurydycekach różnych wiele młynków i stawków erylowali, a ztąd znaczna ujma prowentu Rzeczypospolitej.

Item Rezulucya względem żydów, co do wolności handlów, i rzeźników żydowskich, co do wolnej przedaży mięsiwa.

Item z domów na Przedmieściu krakowskim jurydyceki zamkowej, tak czynsze, szarwarki i inne prowenta i powinności, tak od jurydyczanów żydów, jako i wszelkich osób, kupne mających grónta, równie należą, *resolutum*.

Item od szewców Przedmieścia krakowskiego, którzy mają cech, czynsz z jatek zwyczajny. *Item* względem młynów pod Miastem, myta wielkiego i małego arenda, zaliwidowana, i prowenta ze wsiów do Starostwa lwowskiego należących, zlustrowane, i w taryffę wprowadzone.

3tio. Oblatę z akt grodzkich lwowskich *sub actu sabbati in vigilia festi S. Mathæi Apostoli et Evangelistæ anno Domini 1749* wyjętą, zawierającą w sobie konfirmacyę Króla Zygmunta III. *de data Cracoviæ die 2. Maji 1605 anno* na pewny konsens W. Jerzego Mniszcha, Wojewody sandomirskiego, lwowskiego, samborskiego Starosty i Żupnika ziem ruskich, *de data in Castro inferiori Leopoliensi die 15. Aprilis anno eodem* nastąpionej, pozwalający Przedmieszczanom lwowskim krakowskiego Przedmieścia, a mianowicie wszystkim ludziom jurydyceki zamkowej, dukt kanałów starodawny gruntu zamkowego restaurować, tak iżby *in pristinum*

statum woda do skrzyni wiedziona była ku Zamkowi nizkiemu lwowskiemu.

4to. Lustracya *anni 1617*, w której wyraża powinność i podatki, od Miasta Starostom należące. *Item* querimonie Starosty przeciw Mieszczanom o dyminucyą prowentów. *Primo*: że sobie więcej nad sto łąnów przywłaszczają. *Secundo*: że *transcendunt* na drugiej stronie brzegu rzeki Połtwie, odwróciwszy ją z starego meatu w nowy, wyrobiony, i z domów, między starem rzeczyskiem a nowem wystawionych, czynszu Rzeczypospolitej nie dają. *Tertio*: iż z tych łąnów, do Miasta Lwowa danych przez Kazimierza, naznaczony był do Zamku czynsz po groszy 22, którego nie dają. *Quarto*: iż dwie części wig sądowych miejskich, wedle przywileju *Vladislai Ducis Opoliensis et Rusiæ 1378*, Zamku nie dochodzą. *Quinto*: iż z łaźni miejskiej czynsz wedle przywileju Władysława 1422 nie dochodzi. *Sexto*: iż Mieszczanie, pominąwszy przywileje, dekreta królewskie, w młynach prywatnych, mimo zamkowe młyny, zboża i słody mielą; ztąd ujma arendy zamkowych młynów, a zatem i kwarty Rzeczypospolitej. Nadto nastawiawszy swych prywatnych młynków, rzekę Połtew kanałami rozbiegają, *defectum aquæ* w młynach starościńskich czynią.

5to. Ordynacyą ś. p. Króla Władysława IV. *de data in Comitibus felicis coronationis die 17. Martii 1633 anno*, i Jana Kazimierza *de data Cracoviæ die 6. Februarii 1649 anno*, między żydami lwowskimi tak w samem Mieście jako i po Przedmieściach na krakowskim mieszkającymi, a katolikami tak duchownymi jako i świeckimi, względem długów przez żydów winnych i domów ich. *Cujus oblata in Castro Leopoliensi feria 3. post festum Sancti Valentini Martyris anno Domini 1664*.

6to. Dekret Króla Jana Kazimierza *de data* w Lwowie *die Sva Aprilis 1656 anno*, którym deklaruje, że tylko dwie jurydykcyje, miejska i zamkowa, bywały i byź powinny. Prywatne wszystkie jurydykcyje, tak szlacheckie jako i duchowne, na gróntach i placach skupionych namnożone, znosi. Także iż żydzi, na gróntach zamkowych mieszkający, wedle dawnego postanowienia nie derogując nie Urzędowi podwojewodzemu, *in personalibus* w Zamku *ratione* gróntów odpowiadać mają. A że po te czasy, przeciw dawnym prawom i zwyczajom i w tem derogowano jurydyceki *brachii regalis* Starostów lwowskich, że Urząd miejski wdawał się w sądy *advenarum et extraneorum*: Turków, Wołochów, Ormian, Nowotnych, na których jurydykcyja starościńska ma byź extendowana, tę jurydykcyą przywraca.

7mo. Instruktarz *anno 1726 die 28. Martii*, względem wybierania prowentów starościńskich to jest: inwekt, ewekt, składów soli, zbóż, miodów praśnych, wina, piw, sian, drew, tarcie, słonin, wyzin, węgla, saletry, ołowiu, łożu, bibuły, kiru, bryk kupieckich, tutionów, garków, szkła, naczyńa drewnianego, mioteł, łopat, kobiałek, likworów wszelakich, i legumin, *titulo* myta i targowego wybieranych. Podobnież od koni, wołów, baranów, wieprzów kupieckich, *titulo simpliciter* myta. Ponieważ z mostów, grobel na gróncie starościńskim żadnych nie ma branych, które że przez konstytucyę wyższe, osobliwiej sejmu na konwokacyi generalnej stanów koronnych i wwdztwa Księstwa litewskiego w roku 1764 zupełnie abrogowane i zniesione, podatek i prowent wyrażony upadł. *Item* przepisana exakeya *quantitatis et qualitatis* czynszów: *Primo*: od szynkarzów gorzałczanych, miejskich i przedmiejskich. — *Secundo*: od warów miodów. — *Tertio*: piwa na szynk przywoźnego. — *Quarto*: od solarek, przed bramą krakowską sprzedających, miejscowe tygodniami po groszy sześć. — *Quinto*: od kramików żydowskich tygodniami po groszy trzy. — *Sexto*: od piekarek miejskich codziennie po groszu. — *Septimo*: od Ormian kobierce. — *Octavo*: od żydów Przedmieścia krakowskiego na Wniebowzięcie Najświętszej Panny Maryi corocznie złot. 50. — *Nono*: od gancarzów na Boże Narodzenie z bramy krakowskiej sztuk 30 naczyńa. — *Decimo*: od baraniny podczas sochaczek, od Św. Michała do Św. Katarzyny, z Sołomki i Żyrawki od woza po groszu. — *Undecimo*: od rzeźników chrześciau na Św. Marcin łożu kamieni Nr. 16, a do kościoła zamkowego kamieni 4. — *Duodecimo*: od tychże z każdej jatki na tydzień grosz jeden, a na Św. Jan od wszytkich czynszu złot. 24. — *Decimo tertio*: od żydów rzeźników z Przedmieścia łożu kamieni 8. — *Decimo quarto*: od blachowników naczyńa blaszane. — *Decimo quinto*: od woskobojuników na kwartał po złot. 2. — *16to*: od piekarzów żydowskich na kwartał złot. jeden. — *17mo*: od kotłów gorzałczanych, od każdego na kwartał groszy 15. — *18vo*: z dworków tak duchownych jako i szlacheckich, na zamkowych gróntach, kto piwo robi, po groszy 15 na kwartał. — *19no*: od bogatych ciemnych kramów na kwartał po złot. 11, groszy 15. — *20mo*: od piekarzów białego chleba, miejskich, na kwartał po złotych 10. — *21mo*: od olejjarzów przed krakowską bramą, od każdego na kwartał groszy 18. — *22do*: od olejjarzów w Mieście prze-

³⁾ Karaczynów. — ⁴⁾ Wroców.

dających w piątek i środę, od każdego po groszu. — 23to: z jatek trzewikowych na kwartał po złot. dwa, groszy 15. — 24to: z jatek safianowych czerwonych na kwartał złot. 16. — 25to: od mydlarzy czynszu na kwartał po groszy 12. — 26to: od garbarzów przedmiotów, od każdego na kwartał po groszy 24. — 27mo: od chrze-

ścian i żydów, na gróntach jurysdykcyi zamkowej mieszkających, na Św. Marcin po groszy 7. — 28vo: z Pogrodzia czynsz *ad proportionem* gróntów natenczas. — 29no: tamże z Podgrodzia na Św. Jan stróżne. — 30mo: od przekupek miejskich, chleby żytnie sprzedających, codzień po groszu 1. (Ciąg dalszy nastąpi.)

Główniejsze miasta w Galicyi.

(Ciąg dalszy. — Ob. nr. od 17—39.)

Oprócz powyżej wymienionych znajduje się jeszcze w katedrze Tarnowskiej bardzo wiele nagrobków i napisów, poświęconych bądź prałatom kollegiaty bądź innym znakomitym świeckim dostojnikom. Po między innymi znajduje się tu pomnik proboszcza kollegiaty Łyczka, którego pamięć w dziejach Tarnowa zapisana pożytecznymi dziełami; o którym też już powyżej wzmiankowaliśmy. Nie będziemy przytaczać tutaj całego szeregu pomników katedry Tarnowskiej; nie możemy wszakże pominąć jednego jeszcze, a mianowicie grobowcowego napisu Kazimierza Karola Amora Tarnowskiego, umieszczonego na dużej czarnej marmurowej płycie u wstępu do kaplicy św. Anny, po lewej stronie wielkiego ołtarza, tej samej gdzie i nagrobek ks. Łyczka umieszczony.

Napis ten jest następującej osnowy:

D. O. M.

In lunæ & in vitæ deliquium incidisti viator Illis & Gnsus Dnus Casimirus Carolus Alexander Amor Comes in Tarnov Tarnowski, Krzepicensis, Zymar-Capit. hoc in lapide suorum benegestorum brevissima compendiavit epitomen, vir, qualem sæcula ferunt, ubi in se derivasset præalta laudis perennaturæ decora, tam a paternis, quam a maternis splendoribus toga, quam sago præpotens, utramque vellet Sarmatia; consuluit, propugnavit, munificentia emerita, an ipso lacte epotans ac bibens, fundatorum optima proles, quadragenarius vitæ, sub quaterno nomine, dum singulo ætatis suæ decadem concesserit, in optimam hecatombem Deo, cõlisque cessit, Łęki in hæreditate propria depositis suæ mortalitatis exuviis, pridie Idus Augusti A. D. 1682. post se religioni, patriæ, cum piissima conjuge Theresia Firlejówna relicta prole.

Hoc ergo

quæ conjugalis amor læsus, in marmore scribit, an oculis an animo pertransisti, non exquiro viator, tantum immortalis animæ, supplicii ad Deum mente suffragare!

Po polsku:

W księżycy i życia upadek trafiłeś przechodniu! JW. P. Kazimierz, Karol, Aleksander Amor hrabia na Tarnowie Tarnowski, Krzepicki i Zymorski starosta, na tym kamieniu cnót swoich krótki zbiór daje; mąż, którego rzadko wieki wydają, w osobie swej połączywszy nieskończonej chwały godne ozdoby, z ojcowskiej i macierzystej krwi zaszczycony, tak w pokoju jak w wojnie przeważny, w obu względach w Sarmacyi pożądanym, której radził i bronił, cnoty z mlekiem wysawszy; rodziców syn najlepszy, w 40 r. życia swego, gdy każdemu z czterech imion swych dziesiątą część udzielił, to ziemskie mieszkanie na niebieski pobyt zamienił; w Łękach włości swej dziedzicznej ziemskości swoją złożywszy roku 1682. zostawiwszy z małżonką swoją Teresą Firlejówną, religii i ojczyźnie potomka. To więc, co zraniona miłość małżeńska na marmurze wyryła, czy oczyma, czy umysłem przeszedłeś, nie wchodzę przechodniu! byś tylko pobożnym westchnieniem o nieśmiertelnej jego duszy przed Bogiem pomniął.

Obejrawszy kościół katedralny z jego grobami i pomnikami, pozostaje nam pobieżnie przynajmniej obejrzeć i inne kościoły.

Kościół dzisiejszy OO. Bernardynów zbudowany jest przez księżną Barbarę Sanguszkową, w nowszych już czasach, bo ku końcu zeszłego stulecia. Był on pierwotnie postawiony dla pańien Bernardynek które od r. 1550 osadzone były w Tarnowie, lecz kościoła nie miały osobnego, lecz spólny z OO. Bernardynami. Dopiero jak powiedziałem w nowszych czasach powzięła zamiar właścicielka Tarnowa, księżna Barbara Sanguszkowa dla tych zakonnic osobny kościół wybudować. Szkoda tylko że za materyał do tej budowy użyto kamieni z murów zamku Tarnowskich, który tym sposobem niszczał do reszty. Nie uszanowała księżna starożytną pamiątkę; nie długo atoli używały dobrodziejstwa tego zakonnic. Dekretem nadwornym cesarza Józefa z dnia 25. lipca 1789 zniesiony został zakon ich, a opróżnione mury

ich klasztoru oddano OO. Bernardynom, którzy się do tegoż kościoła przenieśli. Dawny gmach pobernardyński później na siedzibę sądów przeznaczony został.

W r. 1814 uległ pożarowi klasztor OO. Bernardynów, poczem wyrestaurowany do dzisiejszego przyprowadzony został stanu.

Nim przejdziemy do wzmianki o innych istniejących w Tarnowie kościołach, wypada nam wprzód jeszcze dodać wiadomość o pierwotnym kościele OO. Bernardynów. Wspomnieliśmy powyżej że w miejscu gdzie pierwszy jeszcze dziedzic Tarnowa Spicimir zamierzył był zamek zbudować, pod który już nawet był kamień węgielny położony, stanął później kościół i klasztor OO. Bernardynów, albowiem Spicimir pierwotną zmieniwszy myśl, zamek w innym miejscu pod górą św. Marcina zbudować rozkazał. Tak to więc dawnego pochodzenia był ów pierwszy kościół Bernardyński w Tarnowie. Założycielem jego był Jan Amor Tarnowski w sto przeszło lat po Spicimirze dziedzic Tarnowa. On to w r. 1454 udał się z prośbą do błog. Jana Kapistrana o przysłanie zakonników reguły św. Bernarda do Tarnowa. A gdy tenże za warunek postawił iżby pierw stanął klasztor na godne braci zakonnej pomieszczenie, pobożny dziedzic Tarnowa zbudował własnym kosztem w r. 1459 kościół i klasztor najprzód drewniany, który w dziesięć lat później zwalić rozkazawszy, inny murowany zbudował. Klasztor nowy murem warownym otoczyć kazał dla zabezpieczenia od częstych w owe czasy najazdów a dla tem większego braci zakonnej bezpieczeństwa podziemnem sklepieniem klasztor z własnym zamkiem połączył. Aby zaś zapewnić im raz na zawsze spokojne posiadanie oddanej im siedziby, na rok przed zgonem w r. 1499 pobożny fundator nadał im następujący list fundacyjny, który w oryginale łacińskim opiewa jak następuje:

In Nomine Dni. Amen.

Ad perpetuam rei memoriam. Joannes Amor de Tarnov, Castellanus Cracoviensis. Universis et singulis, tam præsentibus, quam futuris, præsentium notitiam habituris, tenore præsentium significamus, quia divina moti suggestione, et in salutem animarum progenitarum, hortum nostrum, seu loca totius ambitus cõnobii fratrum minorum s. Bernardini extra muros civitatis nostræ Tarnov jacentem et jacentia, ita late, longaque, prout jam per dictos fratres circumscriptus et circumscripta undique habentur, prædictis fratribus, eorumque Ecclesiæ, pro cultu divino, proque eorum speciali et pacifica degentia pro perpetuis temporibus dare, erigere et incorporare censuimus, prout damus, erigimus et incorporamus, gratia divina æviterne. Quem quidem hortum, sic datum erectum, et incorporatum, seu alia loca circumseptæ, elata, erecta et incorporata, ab omnibus nostris propriis vel aliis quibusdam civilibus censibus, exactionibus, redditibus, et laboribus eximimus, et liberamus in perpetuum. Et hujus rei in testimonium sigillum nostrum majus, cum Zona serica rubea appendimus. Actum et datum in castro nostro Tarnoviensi, sabbatho, ipsa die s. Clementis papæ et martyris. A. D. 1499. Joannes Amor Castellanus Cracoviensis.

Po polsku:

W Imie Pańskie. Amen.

Na wieczną rzeczy pamiątkę. Jan Amor z Tarnowa, kasztelan krakowski, wszystkim w ogóle i szczególnie tak terażniejszym jak i na przyszłość obecnym, o tem wiedzieć mającym, niniejszą treścią oznajmujemy: że my, boskiem pobudzeni natchnieniem i na zbawienie dusz ludzkich odkupionych, ogród nasz, czyli miejsce całego obwodu klasztoru braci mniejszych św. Bernardyna, za murami miasta naszego Tarnowa leżący, i leżący tak w szerz, jako w zdłuż, jak przez wzwyż wspomnianych braci, ze wszech stron obwiedziony jest, lub obwiedziony są, w zwyż wzmiankowanym braciom, i ich kościołowi, na cześć boską, i dla ich szczegółowego spokojnego pobytu, wiecznymi czasy dać, darować i wcielić postanowiliśmy, jakoteż niniejszem dajemy, darujemy, i wcielamy, za łaską boską na wieki. Który to ogród, tak nadany,

darowany i wcielony, czyli inne miejsce ogrodzone dane, darowane i wcielone, od wszystkich nam, należących się własnych, jakoteż od wszystkich bądź jakichkolwiek cywilnych czynszów, podatków, danin i robót uwalniamy na zawsze. W dowód i świadectwo czego pieczęć

naszą większą na ezerwonym jedwabnym sznurku zawieszamy. Działo się w zamku naszym Tarnowskim, w Sobotę, w sam dzień św. Klemensa Papieża i męczennika roku 1499. Jan Amor Kasztelan Krakowski.
(Ciąg dalszy nastąpi.)

Potrzeby Galicyi pod względem ekonomicznym. VII.

(Ciąg dalszy. — Ob. nr. 24, 26., 30., 36. 37., 38., i 39.)

Prócz gorzelnictwa, piwowarstwa i wyrobu cukru z buraków, o których w poprzednich artykułach mówiliśmy, jako o rodzajach przemysłu w ścisłym związku z rolnictwem będących, znalazły się jeszcze inne, które chociaż z rolnictwem nie są w bezpośredniej styczności, zawszeby jednak dążyły do przerobienia surowych materiałów na miejscu ich produkcji a tem samem jako gałęzie prawdziwie rodzimego, krajowi naszemu najwłaściwszego przemysłu, uważane być mogą. Mamy naprzykład w wielu okolicach wschodniej zwłaszcza Galicyi wielkie lasy, w których najpiękniejsza dębina, grabina, olszyna, najpiękniejsze jawory bardzo małą, żadnej prawie nie mają wartości, bo na drzewo opałowe zrąbane, a nawet na forszyt porznięte, transportu w odległe miejsca konsumcyi nie zniosą a w pobliskich, zwykle jak u nas lichych i biednych mieścinach, żadnego odbytu nie znajdują. A przecież owa dębina, owe jawory, to właśnie surowy materiał, z którego najwytworniejsze posadzki i meble wyrabiają i wielki handel niemi prowadzą. Nie możnażby je przerabiać na miejscu samem jeżeli już nie na meble, w których pewna wytworność, nie wszędzie zastósować się dająca, koniecznie jest wymagana, to przynajmniej na posadzki, których wyrób daleko jest łatwiejszy i prościejszy, które wszędzie i w kraju i zagranicą pewny odbyt znajdują, przez dłuższe leżenie nie tracą i owszem jeszcze zyskują, modzie nie podlegają i zawsze pewną wartość zachowują. Na posadzki wyrobione, owa dębina, owe jawory zniosą transport cho iazby w dalsze strony, bo właśnie przez wyrobienie zyskają na wartości, której w pierwiastkowym stanie nie miały. Wszakże nie daleko nas w byłem Królestwie Polskiem, w śród borów i kniei Lubelskich są miasteczka jak Zwolin i inne, zamieszkałe przez samych stolarzy, którzy prawie tylko posadzki wyrabiają, i posadzki te do Warszawy o 20 blisko mil odległej i za Warszawę, na kołach i saniach rozsyłają, chociaż w owych lubelskich miasteczkach wyrób posadzek wcale nie fabrycznie jest prowadzony i o wiele jeszcze mógłby być wydoskonalony. Jeżeli zaś tam przemysł ten, pomimo iż dotąd prawie w niemowlęctwie się znajduje, jednak utrzymać się może i liczne rodziny rzemieślników wyżywić zdoła, jedynie dla tego, iż surowy materiał jest pod ręką i tam, dłaczegóżby Galicya w właściwych okolicach podobnego rodzaju przemysłu przyswoić sobie i takowy wydoskonalic nie mogła? Zasługuje na uwagę, iż w Wiedniu utrzymują się i prosperują fabryki posadzek na wielką skalę, pomimo iż drzewo tam jest niesłychanie drogie. Czyliżby posadzki w lasach galicyjskich wyrabiane nie mogły z niemi konkurować, mając za sobą beczennosc surowego materiału, w obec której zrównoważyłyby się koszta transportu, dziś przy kolejach żelaznych już nie tak straszne i nie tak wielkie znaczenie mające? Wszystko zważywszy zdaje nam się, iż stolarstwo do wyrobu posadzek skierowane, przez właścicieli lasów w wielu okolicach Galicyi fabrycznie prowadzone, nastęrczyłoby sposób dobrego spieniężenia drzewa, dziś żadnej prawie wartości nie mającego, a zarazem ożywiłoby nie jedną okolicę dotąd bezludną i pustą.

Prócz posadzek jest jeszcze jeden przedmiot któryby w lasach naszych z korzyścią wyrabiać można. Przed kilkanastoma laty powzięto w Ameryce północnej myśl, użycia do spajania obuwia kołeczek z drzewa jaworowego, północna bowiem Ameryka obfituje, jak wiadomo, w lasy jaworowe. Nowy sposób spajania obuwia okazał się praktyczny, rozszerzył się też po całym prawie świecie a z nim zarazem weszły w używanie kołeczki jaworowe, który dziś stanowią wielki przedmiot konsumcyi i handlu. Ameryka północna rozseła ich za miliony do Europy i do Azji, bo z początku sama je tylko wyrabiała. Przed kilkoma laty poczęto je wyrabiać w pobliżu kraju naszego w Czechach, i dziś wielka część kołeczków których do spajania obuwia u nas używają, z wyrobu czeskiego pochodzi. Galicya ma także w wielu okolicach drzewa jaworowego podostatkiem, przekonani przeto

jesteśmy, iż i u nas kołeczki do spajania obuwia z korzyścią wyrabiaćby można, nie tylko na własną konsumcyę, ale i jako artykuł handlu wywozowego. Wartość jednego cetnara kołeczków jaworowych przynosi 10, a dochodzi czasami do 13 złotych walutą austryacką, odnośnie do wagi jest zatem większa niż wartość pszenicy po wysokiej nawet cenie na wagę obliczonej. Jeżeli zaś pszenicę pomimo gatunkowej tej ciężkości w odległe kraje rozsełamy, czemużbyśmy i kołeczków naszych za granicę wozic nie mogli? Przedmiot to na pozór drobny i poziomy, lekceważyć go jednak nie można, bo konsumcyja jego wszędzie bardzo wielka i dziś już należy do rzędu potrzeb, bez których obejść się nie można. Zważyć zaś potrzeba, iż tak do wyrobu posadzek jak i do wyrobu kołeczków wielkiego kapitału zakładowego wcale nie potrzeba, nawet o ludzi technicznie z wyrobem oswojonych nie trudno. Te dwa rodzaje przemysłu bez wielkiego zachodu a z widoczną korzyścią u nas przyswoićby sobie można, co dla kraju całego bardzoby było pożądane, jako dobry sposób użytkowania darów któremi nas natura obdarzyła i jako nowe źródło pracy i zarobku, któreby się wielu rodzinom nastęrczyć mogło.

O wyrobach ze lnu i konopi tak często już przy różnych sposobnościach w piśmie niniejszem mówiliśmy, iż o nich pobieżnie tylko wspomniemy, nie chcąc powtarzać dawniejszych słów naszych. To więc tylko dodamy, iż wypadłoby w Galicyi postarać się o podniesienie kultury dwóch tych ważnych roślin handlowych, które zawsze łatwy i pewny odbyt w kraju i zagranicą znajdują, a łatwiejsze są do transportu niż pszenica, dotąd jedyny prawie przedmiot handlu naszego wywozowego. Wypadłoby sobie przyswoić nowe sposoby roszczenia i mendlenia, dziś w Belgii i w Anglii powszechnie już używane a przyczynające się nie mało do podniesienia dobroci produktu. Nadto zaprowadzenie przędzalni na wielką skalę nader by było u nas pożądane, bo taka przędzalnia nie tylko dostarczałaby mogła na pół już przerobionego materiału tkaczom płótna w kraju wyrabiającym, ale nadto wywoziłaby lny nasze nie już w surowym stanie ale w przędzy, daleko większą wartość mającej. Przędzalni zaś takowej tem świetniejszą przyszłość rokowaćby można, iż krom lnu, który Galicya sama produkuje, tysiące jeszcze cetnarów przechodzi przez nią do Czech i Morawy z pogranicznych krajów rosyjskich, tak iż na surowym materiale przędzalni nigdyby nie zabrakło. Jakoż przed nie dawnym czasem był projekt założenia w Krakowie tak pożadanego zakładu; badania wszelkie wykazały, iż świetnieby u nas utrzymać się mógł. Rzecz cała rozbiła się o brak pieniędzy, bo kapitał do założenia i prowadzenia przędzalni na wielką skalę przynosi milion złotych waluty austryackiej, czego nawet na drodze akcyi zebrać nie było można.

Prócz lnu wywozimy znaczną ilość konopi do Austrii, Morawii i Czech, gdzie na szpagaty, powrozy i liny wyrabiane bywają. Szkoda iż w kraju samym nie mamy powroźników dość zamożnych, którzyby konopie w kraju samym wyrabiali i wyroby swoje za granicę wysłać mogli, szkoda że nie znalazł się dotąd żaden przedsiębiorca, coby się zajął tym przedmiotem. Własne nasze konopie i te które w znacznej ilości z pogranicznych krajów rosyjskich przez Galicyę przechodzą, moglibyśmy wywozić nie już w stanie surowym, ale przerobione w właściwy sposób, zyskując to, co przerobienie kosztuje. Chcąc podnieść dobrobyt kraju, wypada chwycić się środków tych najprościejszych, położeniem rzeczy i naturą wskazanych, na żadne ryzyko nie narażających a nastęrczających zarobek i pracę. Ważne to, ba najważniejsze może zadanie w ekonomii społeczeństwa, bo za jego spełnieniem idzie wzrastająca zamożność i ulga w położeniu najliczniejszej warstwy ludności, tej warstwy która żyje z pracy rąk własnych a za której utrzymaniem i podniesieniem wszystkie względy przemawiają.

Statystyka krajowa.

(Ciąg dalszy. — Ob. nr. 38.)

Rozległość i ludność powiatów i miast, majątek znaczniejszych gmin miejskich i szkoły.

38. Powiat Mościcki. Rozległość 13.30 mil □, ludność 49.440 dusz. Miasta głównejsze: Mościska; rozległość 2188 morgów 1992 sążni □, ludność 3871 krajowców (1191 ob. rzkt., 186 ob. grkt., 13 wyznania augsburgskiego, 1782 żydów) i 84 obcych. Majątek gminy czynny 113.408 zł. 41 c., bierny 905 zł. 41 c., dochód ostatniego roku 8292 zł. 94 c. Szkoły: 1) szkoła trywialna do której uczęszcza 165 dzieci, powinno uczęszczać 1272; 2) szkoła niemiecko-izraelska, istniejąca od r. 1861 w której dzieci żydowskie ubogich rodziców i sieroty uczą się czytać i pisać po niemiecku, po polsku i po hebrajsku, rachunków i religii. Koszta utrzymania tej szkoły wynoszące 200 zł. rocznie ponosi gmina. Rozporządzeniem namiestnictwa z d. 26. lipca 1867 l. 23.444 przywołano tej szkole na rok 1867/8 dodatek w kwocie 100 zł. z funduszu szkolnego niemiecko-izraelskiego. Sądowa Wisznia; rozległość 3395 morgów, ludność 2955 krajowców (745 ob. rzkt., 1830 ob. grkt., 7 wyznania augsburgskiego, 713 żydów) i 271 obcych. Majątek gminy 23.149 zł. 73 c., dochód ostatniego roku 7810 zł. Szkoła trywialna, uczniów 166, powinno uczęszczać 330.

39. Powiat Myślenicki. Rozległość 19.70 mil □, ludność 70.065 dusz. Miasto główne Myślenice; rozległość 786 morgów, ludność 1966 krajowców (1950 ob. rzkt., 3 ob. grkt., 3 lutrów, 11 żydów) i 130 obcych. Majątek gminy czynny 135.644 zł. 79 c., bierny 2955 zł. 79 1/2 c., dochód ostatniego roku 7471 zł. 31 c. Szkoła główna; etat nauczycieli: dyrektor, katecheta, 3 nauczycieli, pomocnik, nauczycielka robót; do tej szkoły uczęszcza 315 dzieci.

40. Powiat Nadworniański. Rozległość 33.80 mil □, ludność 51.882 dusz. Miasto główne Nadwórna; rozległość 4440 morgów, ludność 5806 krajowców (977 ob. rzkt., 2021 ob. grkt., 4 ob. orm. kat., 25 lutrów, 2 kalwinów i 2777 żydów). Szkoła trywialna, uczniów 106, obowiązanych uczęszczać 901.

41. Powiat Nowo-Sandecki. Rozległość 23.87 mil □, ludność 80.397 dusz. Miasta główne: Nowy-Sącz; rozległość z przedmieściami i przyległościami 2031 morgów 1596 sążni □, ludność 6258 krajowców (2620 ob. rzkt., 9 ob. grkt., 172 ewangelików, 9 wyznania helweckiego, 3448 żydów) i 1292 obcych. Majątek gminy wynosi

w gotowiznie 8170 zł. 34 1/2 c., w papierach państwa 65.366 zł. 13 1/2 c., w realnościach 221.246 zł. 75 c., stan bierny 9588 zł. 65 c., dochód ostatniego roku 59.022 zł. 17 c. Szkoły: 1) Gymnazjum wyższe; założone zostało w r. 1818 mocą rozporządzenia gubernialnego z d. 7. sierpnia 1817 l. 36.721 i składało się pierwotnie z 6 klas, dopiero w skutek najwyższego postanowienia z dnia 20. czerwca 1865 (rozporz. namiestnictwa z d. 8. sierpnia 1865 l. 19.505) uorganizowane jako gimnazjum wyższe, ośmioklasowe; etat nauczycieli: dyrektor, profesor, 6 nauczycieli z tych jeden katecheta, 7 suplentów, nauczyciel religii izraelskiej, 2 nauczycieli do przedmiotów nadobowiązkowych (kaligrafia i śpiew). Na rok szkolny 1867/8 zapisało się 452 uczniów. 2) Szkoła niższa realna i główna; etat nauczycieli: dyrektor, katecheta, 2 nauczycieli technicznych, pomocnik, 3 nauczycieli szkoły głównej, pomocnik; uczniów uczęszcza 373; 3) Szkoła trywialna dla dziewcząt (katecheta, 3 nauczycielki, pomocnica) uczennic uczęszcza 169. Stary Sącz; rozległość z przedmieściami Cyganowice 2822 morgów 1510 sążni □, ludność 3050 krajowców (2980 ob. rzkt., 6 ob. grkt., 64 żydów) i 230 obcych. Majątek gminy wynosi 165.141 zł. 70 c., dochód ostatniego roku 11.200 zł. Szkoły: 1) Szkoła główna dla chłopców; etat nauczycieli: dyrektor, katecheta, 3 nauczycieli, pomocnik, uczniów 225; 2) Szkoła główna dla dziewcząt u PP. Klarysek (katecheta, p. prefekta, 13 nauczycielek zakonnych, 6 pomocnic świeckich) uczennic 210. Piwniczna; rozległość z przedmieściami 5144 morgów 1286 sążni □, ludność 2157 krajowców (2041 ob. rzkt., 117 żydów) i 49 obcych; majątek gminy czynny wynosi w gotowiznie 4589 zł. 63 c., w papierach publicznych 1690 zł., w realnościach 24062 zł. 64 c., dochód ostatniego roku 5849 zł. 94 c. Szkoła trywialna, uczniów 62. Tylicz; rozległość 4640 morgów, ludność 1198 krajowców (221 ob. rzkt., 775 ob. grkt., 104 żydów) i 35 obcych. Majątek gminy czynny 3814 zł. 19 c., bierny 638 zł. 40 c., dochód ostatniego roku 973 zł. 78 c. w. a. Szkoła trywialna, uczniów 107. Muszyna, rozległość 4280 morgów, ludność 1579 krajowców (1443 ob. rzkt., 25 ob. grkt., 104 żydów) i 17 obcych. Majątek gminy czynny 25.974 zł. 49 1/2 c., bierny 490 zł. 82 1/2 c. Szkoła trywialna (nauczyciel, pomocnik, nauczycielka robót), dzieci uczęszcza 157.

(C. d. n.)

Dokumenta i dyplomy.

Wieliczka. Włosiennica. Rok 1552.

Król Zygmunt August Wieliczanom od mostu we wsi Włosiennicy myto pobierać pozwala.

1 2 In Nomine Domini Ame(n) | Ad perpetuam rei memoriam Nos
Sigismvndvs Avgvstvs dei gratia Rex Poloniae magnus
dux Lituaniae necnon terrarum Cracouiae Sandomiriae Siradiae Lan-
3 Elbingen(sis) Pome|raniae etc. dominus et hæres. Manifestum fa-
cimus tenore præsentium quorum interest vniuersis et singulis
præsen(tibus) et futuris harum notitiam habituris, Quia cum per
certos Consiliarios n(ost)ros ostensum nobis esset, Q(uod) Ciues
4 n(ost)ri **Wielicien(ses)** ex antiquo | ad reficiendum et repa-
ran(dum) pontem in villa **Włosienicza** ¹⁾ super fluuio Wło-
sienicza quoq(ue) dicto constructum, tenentur, impensasq(ue)
multas operam ac labores non paucos in reparan(do) eo subire
5 coguntur, Nos ad intercessionem eorundem Consiliario|rum nos-
trorum, tum haben(tes) rationem earum impensarum operumq(ue)
ac laborum, quos ipsi Ciues n(ost)ri **Wielicien(ses)** in extru-
endo et reparando ponte prescripto non mediocres impendunt, et
in posterum pro commodiori et faciliori vectorum et aliorum |
6 hominu(m) transitu impensuri sunt, Ispis Ciuibus **Wielicien(sibus)**
modernis et futuris in perpetuum, de consilio et assensu
Consiliariorum Regni nostri in hoc Conuentu generali nobiscum
7 existentium teloneum pontale a quolibet curru vino ac sale | siue
aliis mercibus quibusuis, ita ut specialitas generalitati et generalitas
specialitati non deroget, onerato per prenomiatum pontem in villa
Włosiennicza transeunte per vnum solidum, denarios sex in
8 quemlibet computan(do) damus et co(n)|cedimus per presen(tes)
litteras n(ost)ras, Permitten(tes) et concedentes omnimodam fa-
cultatem ipsis Ciuibus **Wielicien(sibus)** præsen(tibus) et futuris
suprascriptum teloneum pontale ab omnibus et singulis hominibus

W imię Pańskie amen. Ku wiecznej rzeczy pamięci, My Zygmunt August z Bożej łaski Król Polski, Wielki Książę Litwy, a ziem krakowskiej, sandomirskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, ruskiej, pruskiej, mazowieckiej, śmójdzkiej, chełmińskiej, elbląskiej, pomorskiej itd. Pan dziedziczny, — osnajmiamy osnową niniejszego wszystkim w ogóle i w szczególności teraz i potem będącym, którym o tem wiedzieć należy: Ponieważ Nam niektórzy z Rad Naszych przelożyli, że Mieszczanie Nasi wieliccy z dawna do odbudowywania i naprawiania mostu we wsi Włosienicy, ¹⁾ na rzece Włosienica zwanej, wystawionego, obowiązani, i że z tego powodu ponosić muszą znaczne nakłady, niemają trud i pracę: przeto My, na przyczynę tychże Rad Naszych, i z uwagi na owe znaczne nakłady, trudy i prace, które cięż Mieszczanie wieliccy na stawianie i naprawę mostu wspomnionego już toż, ale i w przyszłości dla dogodniejszej i łatwiejszej woźniców i innych ludzi przeprawy tożyć mają, tymże Mieszczanom wielickim, teraz i potem będącym, za poradą i zgodą Rad Królestwa Naszego, na tym Sejmie walnym z Nami będących, dajemy i przyznajemy niniejszem pismem Naszem cło mostowe od każdego wozu, winem i solą albo jakimkolwiek innym towarem obciążonego — tak iżby szczególność ogólności a ogólność szczególności nie naruszała — przez wspomniony most we wsi Włosienicy przejeżdżającego, po szelągowi, sześć groszy w sobie mającym. Pozwalamy też i zupełną moc dajemy tymże Mieszczanom wielickim, terażniejszym i potomnym, przerzeczony cło mostowe od wszystkich ludzi w ogóle i w szczególności, z prawa i zwyczaju Królestwa Naszego do płacenia tego cła obowiązanych, żądać, domagać

1) Pod Oświęcimem od Zatora i wschodniej strony.

9 de iure et consuetudine Regni n(ost)ri ad solutionem ipsius | telonei obligatis exigen(di) tollen(di) et repeten(di) ac soluere recusantes modis consuetis ad solutionem ipsius telonei compellen(di) et stringendi. Mandan(tes) preterea omnibus et singulis
 10 gatis | quatenus id modo premissis irrecuse soluant pro debito suo et gratia n(ost)ra et sub poenis ad hoc constitutis non aliter facturi prepetuis temporibus et in ævum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presen(tibus) est appensu(m) **Piotr-**
 11 **co(vi)ae** in Con|uentione Generali Regni vigesima sexta Februarii Anno domini **Millesimo quingentesimo quin-**
 12 **quagesimo secundo** Regni n(ost)ri vigesimo tercio. Præsen(tibus) ²⁾ in Chr(ist)o patribus dominis Nicolao Dzierzgouuski
 13 Archie(pisco)po Gnesnen(si) Legato nato ac Prima|te, Andrea Zebrzydouski Crac(oviensis), Joanne Droiewski Wladislaiuen(sis), Andrea Noskouski Plocen(sis), Joanne Dziaduski Premislien(sis), Jacobo Vchanski Chelmen(sis) ecclesiarum episcopis, Necnon Mag(nifi)cis Generosis et Venerabilibus, Joanne Comite in Tarnouu
 14 Ca|stellano Crac(oviensi), Regni nostri exercituum supremo, ac Sandomirien(si) Strien(si) Lubaczouien(si), Petro Kmitha Comiti ³⁾ in Wisnicze Cracouien(si), Regni n(ost)ri supremo Marschalco, ac Scepusien(si) Crac(oviensi) Premislien(si) Colen-
 15 (si)q(ue) Janussio Latalski Posnanien(si) ac Juni|wladislaiuen(si) Slochouien(si), Martino Sborowski Callissien(si) Schidlouien(si) Odolianouien(si)q(ue), Spithkone de Tarnow Siradien(si) Brzeznicen(si) Krzepiczen(si) et Krzeschouien(si) ⁴⁾ Ostrzeszouien(si), Joanne Kosezieliezki Brzesten(si) Naklen(si) et Bidgostien(si),
 16 Petro de Da(m)|browicza terrarum Russiæ, Radomirien(si) ⁵⁾ et Cazimirien(si) Andrea Comite a Tenczin Lublinen(si) Sniatinen(si) Rohatinen(si), Nicolao Jarund de Brudzewo Lancicien(si), Foelice Srzenski de Sokolowo Plocen(si), ac Mariemburgen(si) Plocen(si)
 17 Lomzen(si) Visnen(si)q(ue) | Andrea Sieprski de Golczewo Rawen(si), Joanne Dzierzgouuski Masouia et Vicesgoren(ti) Palatinis et Capitaneis, Erasmo de Krethkow Gneznen(si) Pisdren(si)q(ue), Petro Czarnkouuski Calissien(si), Stanislao Maczieiouuski
 18 Voinicien(si), ac Zawichosten(si) et Lubomli|en(si), Spithkone Jordan de Zakliczin Sandecen(si) Regni n(ost)ri Tesaurario, Georgio Conarski Miedzirzecen(si) Sebastiano Mielieczki Vislicien(si), Valentino Dembienski Biecen(si), Nicolao Miskouuski de Mirow Radomien(si), ac Oswienczimien(si) Zathorien(si) Miedzierz|cen(si)q(ue), Stanislao a Tenczin Comiti ⁶⁾ Leopoldien(si) et Belzen(si), Stanislao a Tarnouu Zawichosten(si) et Siradien(si), Floriano Zebrzydouski Oswienczimien(si), Joanne Lutomierski Brzezinen(si) Castellanis, Curia n(ost)rae Thesaurario, Lancicien-
 19 (si)q(ue) Capitaneis, et | Zupparum Crac(oviensium) Administratore, Joanne Oczienski Regni nostri Cancellario Succamerario et Burgrabio Crac(oviensi), Sandecen(si) ac Olstinen(si) Capitaneo, Joanne Przerempski Preposito Crac(oviensi) eiusdem Regni
 20 n(ost)ri Vicecancellario Georgio Podliodouski | Præposito Sandomirien(si) et Canonico Crac(oviensi), Curia n(ost)rae Referendario, Phillippo Padniewski Cantore, Martino Cromero Canonico Crac(oviensibus) Secretariis nostris Et aliis quamplurimis dignitariis et officialibus n(ost)ris Datum per manus Mag(nifi)ci Joan-
 21 nis Oczienski Regni nostri Cancellarii Succamerarii et Burgrabii Crac(oviensis) Sandecen(sis) ac Olstinen(sis) Capitanei sincere nobis dilecti.

R(e)l(ati)o Mag(nifi)ci Joannis Oczienski Regni Poloniae Cancellarii Succame|rarii et Burgrabii Cracouiensis Sandecen(sis) et Olstinen(sis) Capit(ane)i

Joannes Oczienski

R(egni) P(oloniae) Canc(ellarius) s(ub)s(cripsi)t

Napisy na odwrotnej stronie dokumentu:

Priuilegium pontis Wlo|syenycza Thelonei etc.

Scriptum iam et | in donato habetur | Folio 167.

Nro. 33.

Nro. 49 Priuilegium na Cło in Ponte | Włosienica A(nno) 1552

Scripte et insu(nt) | Wieliczka

18 Marcy

29 Wieliczky Revisia

Z dokumentu pergaminowego, od dziurek w zagiętce dla przewleczenia sznurka wyciętych porozdzierany w kilku kierunkach, co się stało przy odrywaniu pieczęci. Długość jego u góry i u dołu 627, z lewej i z prawej 284 milimetrów.

się i pobierać, a cła odmawiających zwykłemi sposobami do płacenia pociągać i zniewalać. Rozkazujemy zarazem wszystkim w ogóle i w szczególności do płacenia cła wyżej wyrażonego, jako się przerzekło obowiązującym, aby powyższym sposobem bez oporu płacili, nie czyniąc inaczej dla powinności swojej, dla łaski Naszej i pod karą na to ustanowioną, po wszystkie czasy i wieki. Na świadectwo czego pieczęć Nasza u niniejszego zawieszona w **Piotrkowie** na sejmie walnym koronnym, dwudziestego szóstego lutego roku Pańskiego **Tysiącnego Pięćsetnego Pięćdziesiątego Drugiego** a w dwudziestym trzecim Naszego królowania, w przytomności: Przewielebnych w Chrystusie Ojców Księży Mikołaja Dzierzgowskiego, Arcybiskupa gnieźnieńskiego, Legata urodzonego i Prymasa, Andrzeja Zebrzydowskiego krakowskiego, Jana Drojewskiego wrocławskiego, Andrzeja Noskowskiego płockiego, Janą Dziaduskiego przemyskiego i Jakóba Uchańskiego chełmskiego kościoła Biskupów; tudzież Wielmożnych, Rodowitych i Czcigodnych: Janu Hrabi na Tarnowie, Kasztelana krakowskiego, Hetmana wielkiego koronnego a sandomirskiego, stryjskiego i lubaczowskiego, Piotra Kmity Hrabi na Wisniczu, krakowskiego, Marszałka wielkiego koronnego a spiskiego, krakowskiego, przemyskiego i kolskiego, Janusza Latalskiego poznańskiego a inowrocławskiego i słowchowskiego, Marcina Zborowskiego kaliskiego a szydłowskiego i odolanowskiego, Spytka z Tarnowa sieradzkiego a brzeźnickiego, krzepickiego, krzeszowskiego i ostrzeszowskiego, Jana Kościeleckiego brzeskiego a nakielskiego i bydgoskiego, Piotra z Dąbrowicy ziem ruskich a radomskiego i kazimirskiego, Andrzeja Hrabi na Tęczynie lubelskiego a śniatyńskiego i rohatyńskiego, Mikołaja Jarunda z Brudzewa łęczyckiego, Szczęsnego Srzeńskiego ze Sokolowa płockiego a malborskiego, płockiego, łomżyńskiego i wińskiego, Andrzeja Sieprskiego z Golczewa rawskiego, Jana Dzierzgowskiego mazowieckiego i Namiestnika — Wojewodów i Starostów; Erazma z Kretkowa gnieźnieńskiego a pyzderskiego, Piotra Czarnkowskiego kaliskiego, Stanisława Maciejowskiego wojnickiego a sawichojskiego i lubomelskiego, Spytka Jordana ze Zakliczyna sądeckiego a Podskarbięgo koronnego, Jerzego Konarskiego międzyrzeckiego, Sebastjana Mieleckiego wiślickiego, Walentyna Dębieńskiego bieckiego, Mikołaja Myszkowskiego z Mirowa radomskiego a oświęcimskiego, zatorskiego i międzyrzeckiego, Stanisława Hrabi na Tęczynie lwowskiego a bełskiego, Stanisława z Tarnowa sawichojskiego a sieradzkiego, Floryana Zebrzydowskiego oświęcimskiego, Jana Lutomirskiego brzezińskiego — Kasztelanów — Podskarbięgo nadwornego a łęczyckiego — Starostów — i żup krakowskich Zarządcy; Jana Ocieskiego Kanclerza koronnego, Podkomorzego i Burgrabi krakowskiego a sądeckiego i olsztyńskiego Starosty. Jana Przerębskiego, Proboszcza krakowskiego i Podkanclerzego koronnego; Jerzego Podłodowskiego, Proboszcza sandomirskiego i Kanonika krakowskiego a Referendarza nadwornego; Filipa Padniewskiego Kantora i Marcina Kromera Kanonika krakowskich — Sekretarzów Naszych; tudzież bardzo wielu innych Dostojników i Urzędników Naszych. Dano przez ręce Wielmożnego Jana Ocieskiego, Kanclerza koronnego, Podkomorzego i Burgrabi krakowskiego a sądeckiego i olsztyńskiego Starosty, wiernie Nam miłęgo.

Referat Wielmożnego Jana Ocieskiego, Kanclerza Królestwa polskiego, Podkomorzego i Burgrabi krakowskiego a sądeckiego i olsztyńskiego Starosty.

Jan Ocieski

Królestwa polskiego Kanclerz podpisał.

Przywilej na cło z mostu we Włosienicy.

Przepisane już, i znajduje się na karcie pamiętnikowej 167ej.

Liczba 33.

L. 49. Przywilej na cło na moście włosienieckim roku 1552.

Wpisane i wciągnięte. Wieliczka.

18. Marca.

Wolański Franciszek Ksawery.

²⁾ Tu opuszczone „Reverendissimis“. — ³⁾ i ⁶⁾ Zamiast „Comite“. — ⁴⁾ Tu albo jaki dostojnik opuszczony, albo poprzednie „et“ stac powinno. — ⁵⁾ Może „Radomienski“.